

IMPOSEX BIJ PURPERSLAKKEN

Wie zich zorgen maakt over vervuiling van de waterbodems, stuit nogal eens op het probleem dat harde aanwijzingen voor de schadelijkheid daarvan heel schaars zijn. Er is eenvoudig nog nauwelijks onderzoek naar gedaan. De Dienst Getijdewateren (Rijkswaterstaat) heeft onlangs een effect gevonden dat ondubbelzinnig door vervuiling van het bodemslib lijkt te worden veroorzaakt. In een zone van 10 à 20 km rond havens zoals Colijnsplaat en Yerseke hebben veel purperslakken een sexuele afwijking waardoor ze impotent worden. De vrouwtjes krijgen een penis en de mannetjes een kronkel in hun penis. Geen van beide kan daar iets mee. Purperslakken zijn slakken van ongeveer 2 cm groot die algemeen in zoute wateren zoals de Oosterschelde voorkomen. Ze leven door andere schelpdieren leeg te zuigen, na een gaatje in hun schelp geboord te hebben. Kleine roofdieren dus, die als zodanig een belangrijke schakel vormen in de voedselketens. Uit literatuurgegevens is ook de vermoedelijke veroorzaker van de imposex-afwijking bekend: tributyltin, een stof die bij waterbodemonderzoek normaal niet eens in het meetprogramma zit maar een bestanddeel is van antifouling voor scheepsonderhoud.

(Uit WANTIJ 5(3), juli 1988, tijdschrift van de Vereniging Zeeuwse Milieudefensie; ingezonden door D.F. Hoeksema).

Hierop aansluitende literatuur, geciteerd uit het genoemde artikel van Kerckhof:

BRYAN, G.W., GIBBS, P.E., HUMMERSTONE, L.G. & BURT, G.R., 1986. The decline of the gastropod Nucella lapillus around South-West England: evidence for the effect of tributyltin from antifouling paints. - J. mar. biol. Ass. U.K., 66: 611-640.

BRYAN, G.W., GIBBS, P.E., BURT, G.R. & HUMMERSTONE, L.G., 1987. The effects of tributyltin (TBT) accumulation on adult dogwhelks, Nucella lapillus: long-term field and laboratory experiments. - J. mar. biol. Ass. U.K., 67: 525-544.

GIBBS, P.E. & BRYAN, G.W., 1986. Reproductive failure in populations of the dogwhelk, Nucella lapillus, caused by imposex induced by tributyltin from antifouling paints. - J. mar. biol. Ass. U.K., 66: 767-777.

GIBBS, P.E., BRYAN, G.W., PASCOE, P.L. & BURT, G.R., 1987. The use of the dogwhelk, Nucella lapillus, as an indicator of tributyltin (TBT) contamination. - J. mar. biol. Ass. U.K., 67: 507-523.

KERCKHOF, F., 1988. Over het verdwijnen van de Purperslak, Nucella lapillus (Linnaeus, 1758), langs onze kust. - Strandvlo 8(2): 82-85. (N.B. Het gaat hier over de Belgische kust).

D.F. Hoeksema